

5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YENİ OKUR-YAZARLIK STRATEJİLERİNİ UYGULAYABİLME BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ULUSOY
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği A.B.D.
mulusoy@gazi.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin internet ortamında bilgiye ulaşma, ulaştıkları bilgileri analiz etme, verilen sorulara cevaplar bulabilme ve ulaştıkları bilgileri internet ortamında paylaşabilme yeteneklerini belirlemektir. Çalışmanın örneklemini amaçlı olarak seçilen 6 beşinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Öğrenciler araştırmacı tarafından belirlenen 9 soruyu interneti kullanarak cevaplamaya çalışmıştır. Öğrencilerden gözlem formu, sesli düşünme prosedürü, yarı yapılandırılmış görüşme ve araştırmacı tarafından alınan notlar yardımıyla veriler toplanmış ve verilerin analizinde ana tema ve sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları öğrencilerin yeni okur-yazarlık davranışlarını uygulama düzeylerinin okul başarılarını yansıtacak şekilde doğrusal olmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Buna ek olarak, dört öğrencinin cevaplarının yetersiz olduğu, cümlelerinde anlamsal bozuklukların ve tutarsızlıkların bulunduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yeni okur-yazarlık, stratejiler, uygulama.

EVALUATING FIFTH GRADERS' PRACTICE OF NEW LITERACIES SKILLS AND STRATEGIES

ABSTRACT

The main purpose of this study is to evaluate fifth graders use of the skills such as locating, evaluating, answering, and communicating the information. In this study, 6 fifth grade students were purposefully selected. The author of this study prepared 9 questions and requested students to answer them by using the Internet. The data of this study was gathered by using observation form, think-aloud procedure, semi-structured interviews, and observation notes. In analyzing the data, main themes and issues were determined. The results of the study illustrated that there were no linear relationship between students' school achievement and their use of new literacies skills. In addition, the results showed that 4 students gave very weak responses to the questions. Their answers included many semantic errors and inconsistencies.

Keywords: New literacies, strategies, practice.

GİRİŞ

Okur-yazarlık tanımı sürekli değişmiştir ve halen değişmeye devam etmektedir (Leu ve ark., 2004). Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı

gelişmeler, okuma-yazmanın yeniden tanımlanmasını gerektirmekte (Bromley, 2006) ve okur-yazarlığın doğasını değiştirmektedir (Leu, 2002). Bu süreç içerisinde yeni bilgi teknolojileri ortaya çıkmakta ve bu teknolojilere uyum sağlayabilmek için bireylerin yeni becerilere sahip olması gerekmektedir (Burke, 2009; Taffe & Gwinn, 2007). Günümüzde öğrenciler interneti araştırma, oyun oynama, müzik dinleme, film izleme, sohbet etme, okuma, yazma vb. birçok etkinlik için kullanmakta ve internet çocuklar, gençler ve yetişkinler arasındaki popülaritesini devam ettirmektedir.

Bilgisayar üzerinde ve basılı metinlerden okumanın benzer ve farklı yönleri bulunmaktadır. Genelde basılı materyaller doğrusal bir şekilde ve atlamalara yer verilmeden okunurken, elektronik (e) metinlerin doğrusal olmayan bir şekilde okunduğu görülmektedir (Duke, Schmar-Dobler, & Zhang, 2006). E-metinleri okurken okuyucu karşısına çıkan linklere sıklıkla tıklamakta, yeni sayfalara yönelmekte, istediği zaman başka linke geçebilmekte ve okumanın doğrusal yapısı böylelikle değişmektedir.

Leu ve arkadaşları (2004, 2007) yeni okur-yazarlık tanımı içerisinde bireylerin sahip olması gereken temel yeterlikleri belirlemişlerdir. Onlara göre bireylerin önemli soruları ve sorunları belirleyebilmesi, belirlediği sorunlar ile ilgili olan bilgiye ulaşabilmesi, bilgiyi eleştirel bir şekilde analiz ve sentez edebilmesi ve ulaştığı sonuçları iletişim araçlarını (e-mail, anında mesajlaşma araçları, tartışma forumları vb.) kullanarak hedef kitlesine iletebilmesi gerekmektedir.

Yeni Okur-Yazarlık İle İlgili Araştırma Sonuçları

Yeni okur-yazarlık ile ilgili literatür incelendiğinde aşağıdaki araştırma sonuçlarının bulunduğu görülmektedir.

Mokhtari, Kymes ve Edwards'a (2008/2009) göre Amerika Birleşik Devletleri'nde uygulanan okumayı değerlendirme uygulamalarının hiçbiri ve dünyada uygulanan sadece birkaç çalışma internet üzerindeki okuma-anlama ve yeni okur-yazarlık becerilerini değerlendirmektedir. Yazarlar bu durumun öğrencileri kendi geleceklerine hazırlamada şaşırtıcı bir sonuç ortaya çıkardığını belirtmektedir.

Öğretmenlerin yeni okur-yazarlık kavramına bakışını değerlendiren araştırmalar incelendiğinde aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Karchmer'e (2000) göre öğretmenlerin sınıflarında interneti kullanma nedenleri şunlardır: Öğretmenler e-postaları çok kültürlü deneyimleri sınıflarına taşıyabilmek için, internet üzerinde zengin bilgiye ulaşabilmek için ve öğrencilerin çalışmalarını internette yayımlayarak geniş bir izleyici kitlesine ulaşabilmek için kullanmaktadır. Smolin ve Lawless' e (2003:576) göre ise öğretmenler öğrencilerinin teknolojik, görsel ve bilgi okur-yazarlık becerilerini geliştirmelerinin yanı sıra onlara metinler arası okuma veya farklı kaynaklardan anlam çıkarmayla ilgili fikirler de vermelidir. Araştırmacılara göre bunu yapabilmek için öğretmenler programlarını yeniden düzenlemeli, öğrencilerin çoklu teknolojilerdeki yeteneklerini bilgiye ulaşma, değerlendirme ve organize etme amacıyla güçlendirmelidir.

Öğrenciler üzerinde yapılan ve yeni okur-yazarlık konusunu temel alan araştırmalar incelendiğinde aşağıdaki sonuçların ortaya çıktığı

görülmektedir. Öğrencilerin video kayıtlarının incelenmesi (Coiro, 2009:62), onların arama motorlarını kullanmak yerine adres çubuğuna aradıkları tam cümleyi yazarak ve sonuna com. ekleyerek arama yapmaya çalıştıklarını, arama yapsalar bile arama sonuçlarına bakmadıklarını ve çıkan arama sonuçlarından ilkine tıkladıklarını, internet sitelerinin yazarlarının verdiği bilgi konusunda uzman olup olmadığını araştırmak için arama yapsalar da bu bilgiye çok kolay bir şekilde ulaşamadıklarında hemen vazgeçtiklerini, bazı öğrencilerin ise basit kes/kopyala stratejilerini bilmediklerini, çok uzun olan URL adreslerini sürekli yeniden yazdıklarını ve sıklıkla da hata yaparak bu adresleri yanlış yazdıklarını ortaya çıkarmıştır.

Leu ve ark. (2007) basılı materyaller üzerinde düşük okuma seviyesine sahip olan öğrencilerin e-metinler üzerinde de düşük başarı düzeyine sahip olmayabileceğini, çünkü e-metinleri okuyabilmek için öğrencilerde farklı becerilerin olması gerektiğini belirtmektedir. Eagleton ve Dobler'e (2007) göre internet üzerinde okuma, basılı materyalden okumaya göre daha karmaşıktır. Bu yüzden yazarlar anlama stratejilerinin önce basılı materyaller üzerinde öğretilmesini, öğrenciler kendilerine güven kazandığında ve rahatlıkla bu stratejileri kendi başlarına uygulamaya başladıklarında internet üzerindeki metinlerde okuma stratejilerinin öğretilmeye başlanması gerektiğini belirtmektedir.

Kerr ve Symons (2006) metin bilgisayar ekranından verildiğinde 60 beşinci sınıf öğrencisinin okuma oranı, anlama ve hatırlamalarının etkilenip etkilenmediğini araştırmıştır. Her öğrenci basılı materyallerden ve bilgisayar ekranından birer bilgi verici metin okumuş ve

okumalarından sonra öğrencilerin metni hatırlama ve anlama düzeyleri sorularla ölçülmüştür. Sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin metni bilgisayar ekranından daha yavaş okudukları fakat daha yüksek hatırlama düzeyine sahip oldukları ve bilgisayardan okunulan metni anlamada daha az etkili oldukları ortaya çıkmıştır.

Coiro ve Dobler (2007) öğrencilerin internet ortamındaki okuma ve anlama işlemlerinin yapısını ve doğasını araştırmıştır. Öğrencilerin notları, standart sınav sonuçları, öğretmenlerinin tavsiyeleri ve öğrencilerin internette okuma deneyimlerini dikkate alan yazarlar okuma yeteneği iyi olan 11 altıncı sınıf öğrencisinden görüşmeler, gözlemler ve sesli düşünme prosedürlerini kullanarak veri toplamıştır. Öğrenciler öncelikle seçilen bir internet sitesini inceleyerek verilen sorulara ve ikinci aşamada arama motorlarını kullanarak verilen diğer sorulara cevap bulmaya çalışmıştır. Araştırma sonuçları internette başarılı bir okuma deneyiminin ön bilgi kaynaklarını, çıkarımsal muhakeme stratejilerini (yapısal ve bağlamsal ipuçları vb.) ve kendi kendine düzenlenmiş okuma işlemlerini (hedef belirleme, tahmin etme vb.) gerektirdiğini ortaya çıkarmıştır.

Chatel (2003:67-68) çalışmasında dördüncü sınıf öğrencilerine teknolojiyi kullanarak öğrenmekle kitap kullanarak öğrenmek arasındaki farkları sormuş, öğrencilerin çoğunluğunun internetin gücünün ve internetten okumanın basılı materyallerden okumadan olan farkının bilincinde olduklarını ortaya çıkarmıştır. Chatel'e göre öğrenciler, internetin doğrusal olmayan yapısının ve linklerin işlevini anlamakta,

kaynakların geçerliğini sorgulamakta ve teknolojinin estetik ve görsel yönlerini takdir etmektedir.

Ersoy ve Yaşar'ın (2003) araştırmasında dördüncü ve beşinci sınıf öğrencileri interneti bilgi kaynağına, oyun yerine ve iletişime benzetmişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık olarak yarısı kendilerini internet kullanımı konusunda yeterli olarak görmüş, yarısından fazlası ise internette ders çalışmak amacıyla yararlandığını belirtmiştir.

Bilgiye kolay ulaşım özelliği sayesinde internet öğrencilerin tercih ettiği önemli bir kaynak durumundadır. Gambrell'e (2006:292) göre, internet okuma-yazma sorumluluğu ve motivasyonunu artırma potansiyeline sahiptir. Bilgiye internet aracılığı ile ulaşma ayrıca öğrencilere metinleri ve okuma materyallerini seçme fırsatını sağlamakta ve onlara diğer insanların fikirlerini öğrenme fırsatını vermektedir (Gambrell, 2006). Öğrencilerin internette okuma ve anlamalarının değerlendirilmesindeki en iyi yöntem onların internet ortamında gerçekten okuyarak mevcut problemleri internette edindikleri bilgilerle çözme yeteneklerinin ölçülmesidir (Mokhtari, Kymes, Edwards, 2008/2009:356). Bu ilkedan hareketle, bu çalışmada beşinci sınıf öğrencilerinin internette bilgiye ulaşma, buldukları bilgiyi analiz ve sentez ederek verilen sorulara cevaplar hazırlama ve cevaplarını internet ortamında paylaşma yeteneklerinin sorgulanması amaçlanmıştır.

Amaç

Bu araştırmanın temel amacı ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin internet ortamında bilgiye ulaşma, ulaştıkları bilgileri analiz etme, verilen sorulara cevaplar bulabilme ve ulaştıkları bilgileri internet ortamında

paylaşabilme yeteneklerini belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki üç sorunun cevaplanmasına çalışılmıştır:

- 1) Öğrenciler yeni okur-yazarlık stratejilerini hangi sıklıkta uygulamaktadır?
- 2) Öğrenciler bilgiye ulaşma, bilgiyi analiz etme, verilen soruları cevaplama ve ulaştığı bilgileri paylaşma konularında hangi problemleri yaşamaktadır?
- 3) Öğrencilerin soruları cevaplamadaki başarı düzeyi nedir?

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu araştırmada çalışma grubu olarak 6 (3 kız ve 3 erkek) 5.sınıf öğrencisi amaçlı örneklem yöntemiyle seçilmiştir. Öğrencilerin seçiminde internet, internette arama ve temel bilgisayar becerilerine sahip olma ölçütleri aranmıştır. Değişik başarı düzeylerini temsil etmeleri amacıyla 2 düşük, 2 orta ve 2 yüksek başarı düzeyine sahip öğrenci, ara dönem karne notlarına ek olarak, ailelerinin de görüşleri dikkate alınarak seçilmiştir.

İşlem

Öğrencilerden 5. Sınıf Fen ve Teknoloji dersinin *Canlılar Dünyasını Gezelim, Tanıyalım* ünitesinden seçilen 9 soruyu interneti kullanarak cevaplamaları istenmiştir. Öğrenciler bu üniteyi 4. sınıfta da işlediklerinden gerekli ön bilgilere sahip oldukları varsayılmıştır. Öğrencilere yazılı, görsel ve işitsel her türlü bilgi kaynağından yararlanabilecekleri, bilgiyi arama, bilgiye ulaşma ve analiz- sentez etme ile ilgili bildikleri tüm stratejileri uygulayabilecekleri, istedikleri sorudan başlayabilecekleri, araştırmacı tarafından sunulan bilgisayar ve interneti istedikleri gibi ve istedikleri kadar kullanabilecekleri ve eğer ihtiyaç

duyuyorlarsa çıktı alabilecekleri söylenmiştir. Sürecin sonunda öğrencilerden buldukları sesli-görüntülü kaynakları ve cevaplarını yazdıkları dosyaları kaydetmeleri ve kaydettikleri dosyaları kendilerine veya bir arkadaşlarına e-posta veya anında mesajlaşma araçlarını kullanarak göndermeleri istenmiştir. Öğrencilere verilen sorular aşağıda sunulmuştur:

- 1) Canlılar nasıl sınıflandırılır?
- 2) Çiçekli bir bitkinin kısımları ve bu kısımların görevleri nelerdir?
- 3) Bitkiler de terler mi? Eğer terlerse neden? Lütfen açıklayınız.
- 4) Çiçeksiz bitkilere örnekler veriniz?
- 5) Omurgalı hayvanların genel özelliklerini açıklayınız?
- 6) Hayvanlarla ilgili meslekler nelerdir? Bu mesleklerden hangisini seçtin? Neden?
- 7) Mantar ve çiçekli bir bitki arasındaki fark nedir?
- 8) Canlılar yaşam alanlarını nasıl seçerler? Açıklayınız.
- 9) Ülkemizde nesli tükenen veya tükenmekte olan hayvanlar ve bitkiler nelerdir?

Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan öğrenciler ortalama olarak ikişer saat süren iki farklı oturumda soruların cevaplarını bulabilecek ve dosyalarını hazırlayabilecek duruma gelmişlerdir. Yeni okur-yazarlık ile ilgili literatür taranarak (Coiro, 2005, 2009; Leu ve diğerleri, 2004, 2007, 2008; Taffe ve Gwinn, 2007) oluşturulan form öğrencilerin gözlenmesi amacıyla kullanılmıştır (Tablo 1). Öğrencilerin ne yaptıklarını daha iyi anlayabilmek için etkinlikler üzerinde sesli olarak düşünmeleri ve ne yapmaya çalıştıklarını anlatmaları istenmiştir. Öğrencilerin sesli düşünmeleri sırasında notlar alınmıştır. Buna ek olarak, öğrencilerin cevapları bulurken kullandıkları stratejileri daha iyi anlayabilmek için

ziyaret ettikleri tüm siteler ve kullandıkları anahtar kelimeler vb. veriler kaydedilmiş, o sırada ne yaptıkları, niçin yaptıkları ve yaptıklarının sonucunda nereye ulaşmak istedikleri ile ilgili sorular sorulmuştur. Çalışmanın sonunda her öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde öğrencilerin kullandıkları stratejiler ve kendilerinin güçlü-zayıf yanlarını değerlendirmelerini gerektiren sorular sorulmuştur. Öğrencilerin hazırladıkları dosyalar da incelenerek bulunan cevapların soruları ne derece karşıladığı değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin gözlem formunda yer alan stratejileri hangi sıklıkta kullandıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin sesli düşünmeleri ve öğrenci görüşmelerinin analiz edilmesinde ise ana tema ve sorunların tespit edilmesi amaçlanmıştır. Görüşmeler analiz edilerek görüşme sırasında yapılan konuşmalar olduğu gibi yazıya dökülmüş ve bu işlem görüşme yapılan altı öğrenci için de tekrarlanmıştır. Yazıya dökülen görüşme soruları defalarca okunmuş ve kodlanmıştır. Öğrenci görüşmeleri ve araştırmacının aldığı notlar karşılaştırılarak ortak temalar ve sorunlar bulunmuştur (Miles & Huberman, 1994). Son aşamada öğrencilerin dosyaları incelenerek belirlenen 9 soruyu hangi derecede cevapladıkları belirlenmiştir. Araştırma sonuçları sunulurken öğrencilerin gerçek isimleri saklanmış ve cinsiyetlerine uygun takma isimler verilmiştir.

SONUÇLAR

Araştırma soruları üç ana başlık altında cevaplanmaya çalışılmıştır.

1- Öğrencilerin Yeni Okur-Yazarlık Stratejilerini Uygulama Düzeyleri

Gözlem formları analiz edilerek öğrencilerin yeni okur-yazarlık davranışlarını uygulama sıklıkları Tablo 1’de sunulmuştur. Tablo 1 incelendiğinde aynı anda birden fazla sayfayı açabilme, bulduğu farklı cevapları okuma, anlama, kopyalama ve kelime işlemci programı üzerine not alma becerilerini düşük, orta ve yüksek başarı seviyesine sahip öğrencilerin hepsinin “her zaman” kullandığı görülmektedir. Sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin tamamının yardımcı kaynakları hiçbir zaman kullanmadığı ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak, yüksek başarı düzeyindeki bir öğrenci dışında, diğer tüm öğrencilerin kâğıt ve kalem kullanarak not almadığı gözlenmiştir.

Öğrencilerin gözlem formundan elde ettikleri toplam puanları incelendiğinde en yüksek puanı yüksek başarı düzeyine sahip olan Emine’nin, ikinci yüksek puanı orta başarı düzeyine sahip olan Fatma’nın ve üçüncü yüksek puanı ise düşük başarı düzeyine sahip olan Ayşe’nin aldığı görülmüştür. Tablo incelendiğinde toplam puanların başarı düzeyine göre doğrusal bir şekilde ilerlemediği ve düşük başarı düzeyine sahip bir öğrencinin yüksek başarı düzeyine sahip olan bir öğrenciye göre daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Ayrıca toplam puanlar incelendiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek puanlar aldıkları görülmektedir.

Tablo1
Öğrencilerin yeni okur-yazarlık stratejilerini uygulama sıklıkları

Davranışlar	Düşük Başarı Düzeyi		Orta Başarı Düzeyi		Yüksek Başarı Düzeyi	
	Ahmet	Ayşe	Murat	Fatma	Can	Emine
1) Soruları anlar	3	3	2	2	1	4
2 Cevaplarını en az bir arama motorunu kullanarak bulmaya çalışır	4	4	4	4	4	5
3) Bir veya birkaç kelimedenden oluşan anahtar kelimeler kullanır	2	4	2	4	2	5
4) Tırnak işareti ve ileri araştırma özelliklerini kullanır	1	1	1	5	1	5
5) Ticari linklerden, sitelerden ve reklamlardan uzak durur	1	2	1	5	1	5
6) Koyu ve italik kelime ve cümlelere dikkat eder	2	3	2	5	2	4
7) Özetlere bakar	1	2	1	4	1	5
8) Ulaştığı sitelerin tümünü okumadan önce göz atar	1	1	1	5	1	5
9) Arama sonucunda çıkan bilgilerin ve internet sayfalarının ihtiyaçlarına uygun olup olmadığına karar verir	2	4	3	4	3	4
10) Karşılaştığı linklerin yararlılığı hakkında tahminler yapar ve hangi linke tıklayacağına karar verir	1	1	1	4	2	5
11) Gerektiğinde arama sonucunu nasıl daraltacağını veya genişleteceğini bilir	1	2	2	5	1	5
12) İhtiyacı olan siteleri sık kullanılanlara ekler veya o siteleri not eder	1	1	1	4	2	5
13) Arama sonucunda bulduğu ilk sitenin araştırdığı soruyu cevaplayan en iyi site olmayabileceğini bilir	2	3	3	4	3	5
14) Konu ile ilgili görsellerden, ses dosyalarından ve filmlerden yararlanır	1	1	1	4	1	5
15) Aynı anda birden fazla sayfayı açabilir	5	5	5	5	5	5
16) Site içi aramalar yapar ve site haritasına bakar	1	5	5	5	1	5
17) İlgisiz sitelerden hemen ayrılır	1	1	1	5	5	5
18) Bulduğu farklı cevapları okur, anlar ve gerektiğinde kesip kopyalar	5	5	5	5	5	5
19) Bulduğu farklı cevapların amacına uygun olup olmadığını değerlendirir	2	3	3	5	3	5

(Tablo 1 devam ediyor)

Tablo 1'in devamı

Davranışlar	Düşük Başarı Düzeyi		Orta Başarı Düzeyi		Yüksek Başarı Düzeyi	
	Ahmet	Ayşe	Murat	Fatma	Can	Emine
20) Yazarın konu hakkında yeterli eğitime ve uzmanlığa sahip olup olmadığını değerlendirir	1	1	1	4	1	5
21) Bulduğu sitedeki bilginin doğruluğunu başka kaynaklardan kontrol eder	1	1	1	3	1	4
22) Tablolar, şekiller, grafikler, haritalar vb. izler/inceler	1	1	1	4	4	5
23) Ulaştığı yazılı bilgileri, görselleri, ses dosyalarını ve videoları sentez eder (birleştirme, ilişkilendirme, planlama, yeniden düzenleme, formüle etme vb.)	1	1	1	4	1	4
24) Gerekli ve gereksiz bilgileri ayırt edebilir	1	2	1	4	1	4
25) Ulaştığı bilgileri organize eder ve düzenler	2	2	2	4	2	4
26) Gerekğinde kâğıt-kalem kullanarak not alır	1	1	1	1	1	4
27) Gerekğinde kelime işlemci programını kullanarak not alır	5	5	5	5	5	5
28) Bilgiyi organize ederken koyu ve italik yapma, altını çizme vb. özellikleri kullanır	1	5	2	4	1	5
29) Yardımcı kaynakları (diğer siteler, sözlükler vb.) kullanır	1	1	1	1	1	1
30) Bulduğu cevapları kendisine veya arkadaşlarına mail veya anında mesajlaşma araçlarını kullanarak ve/veya eklenti yaparak gönderir	3	5	5	5	3	5
31) Mesajına yazılı, sesli ve görüntülü eklenti yapar	1	5	4	5	1	5
TOPLAM	56	81	69	128	66	143

Stratejilerin gerçekleştirilme sıklıkları: 5-Her zaman, 4-Çoğunlukla, 3-Arada sırada, 2-Nadiren, 1-Hiçbir zaman

2- Öğrencilerin Bilgiye Ulaşma, Bilgiyi Analiz Etme, Verilen Soruları Cevaplama ve Ulaştığı Bilgileri Paylaşma Konularında Yaşadıkları Problemler

Bilgiye ulaşma. Öğrenciler verilen sorulara cevap ararken arama motorlarını tercih etmişlerdir. Emine dışındaki diğer tüm öğrenciler

sadece bir arama motorunun sayfasını açmış ve soruların tamamına o arama sayfasını kullanarak cevap bulmaya çalışmıştır. Emine, ulaştığı bilgiler ihtiyacını karşılamadığında farklı arama motorlarını kullanmıştır.

Öğrencilerin soruların cevabını araştırırken kullandıkları anahtar kelimeleri kolaylıkla seçtikleri ancak arama sonucunda bulunan ilk sayfada, sayfa sorunun cevabını içermese bile, çok fazla zaman harçayarak sorulara cevap bulmaya çalıştıkları gözlenmiştir. Buna ek olarak, arama sonuçlarını sıklıkla yeni sayfada açmadıkları görülmüştür. Bu durumda öğrenciler arama sonuçlarına ulaşabilmek için geriye dönüşler yapmak zorunda kalmış ve hangi sayfayı açtıklarını karıştırarak aynı sayfayı ikinci kez açma gibi bir problemle karşılaşmışlardır. Bulunan ilk cevapları kopyalama ve diğer arama sonuçlarına bakmama da sık karşılaşılan bilgiye ulaşma ile ilgili problemler arasında yer almıştır.

Fatma ve Emine dışındaki öğrencilerin açtıkları sayfaların ihtiyaçlarına uygunluğu hakkında karar verebilmek için hızlıca gözden geçirme ve tarama stratejilerini kullanmak yerine sayfalardaki bilgileri okumaya çalıştıkları ve bu durumun zaman kaybına yol açtığı gözlenmiştir. Sayfalarda karşılaşılan linklerin uygunluğu konusunda Fatma ve Emine'nin akıllıca tahminler yaptıkları ve bu linklerden yararlandıkları gözlenmiştir. Can sadece bir linki açmış ve kısa sürede o linki terk etmiştir. Geriye kalan üç öğrencinin hiçbir linkten yararlanmadığı gözlenmiştir.

Emine dışındaki öğrenciler ulaştıkları ve okumaları gereken sayfaların çıktısını almayı tercih etmemişlerdir. Bu öğrenciler okumalarını ekran üzerinden yapmıştır. Emine ise içeriğin yoğun olduğu veya dikkatle

okunması gerektiğini düşündüğü sayfaların çıktısını almayı tercih etmiş ve çıktıları okurken altını çizme stratejisini kullanarak metinden yararlanabileceği bölümleri belirlemeye çalışmıştır.

Bilgiyi analiz etme. Yüksek başarı düzeyinde bulunan Emine ve orta başarı düzeyinde bulunan Fatma'nın dışındaki tüm öğrenciler ulaştıkları sonuçları analiz etmede başarılı stratejileri kullanamamışlardır. Örneğin, önce ulaşılan sayfaları okuyup sorularına cevap olabilecek yerleri belirleme, not etme ve onları analiz edip daha sonra soruları cevaplamak yerine, ilk okunan kaynaktan kopyalayıp kelime işlemci programına yapıştırma şeklinde bir cevaplama yoluna gittikleri gözlenmiştir. Öğrenciler bu süreci sesli olarak düşünürken “*Cevabı buldum. Bunu yazacağım*” şeklinde yanıtlar vermişlerdir. Yararlanılan kaynaklar birden fazla olduğunda, bu kaynaklardan elde edilen bilgilerin birleştirilmesi yoluna gidildiği fakat bu birleştirmeler arasındaki mantıki geçişlerin yapılmadığı ve cümlelerin tutarlılığı, tekrarların olup olmadığı, zamanlarının ve gramerlerinin uyumluluğu vb. konuların kontrol edilmediği gözlenmiştir.

Fatma ve Emine dışındaki öğrencilerin ulaştıkları sitelerdeki linklere dikkat etmedikleri ve sitelerdeki konu ile ilgili görsel-ışitsel kaynakları incelemedikleri görülmüştür. Bu öğrenciler sadece yazılı bilgileri kullanarak sorulara cevap bulma gibi bir stratejiyi izlemişlerdir. Öğrencilere neden sitelerdeki tablo, resim, video vb. kaynakları kullanmadıkları sorulmuş ve aşağıdaki cevaplara ulaşılmıştır.

Ahmet (Düşük başarı düzeyi) – *Soruların cevabını ancak sitelerdeki yazıları okuyarak bulabilirim. Videolarda cevaplar olmaz.*

Murat (Orta başarı düzeyi) – *Videoları izlemek çok zaman alır. Ben yazılı bilgileri okursam daha kolay aradığım cevabı bulurum. Daha önce hiç video izleyerek soru cevaplamadım.*

Emine (Yüksek başarı düzeyi) – *Eğer aradığım cevap bana eksik gelirse veya daha fazla bilgi öğrenmek istersem videoları izlerim... Resimlere ve tablolara bakmaya çalışırım ama bazen onların ne anlatmak istediğini anlayamıyorum.*

Öğrencilerin cevapları incelendiğinde sitelerde yer alan videoların bilgi verici olma özelliğiyle ilgili ciddi şüphelerinin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yazılı kaynakları inceleyerek ve analiz ederek sorulara cevap vermede gerekli deneyime sahip oldukları fakat sorularına yanıt aramada görsel-işitsel kaynakları bilgi kaynağı olarak kullanmada deneyim sahibi olmadıkları ve daha önce bu tür bir etkinliğe katılmadıkları ortaya çıkmıştır.

Fatma ve Emine'nin ticari ve reklam özelliği taşıyan sitelerden uzak durduğu fakat diğer öğrencilerin bu sitelere de bakma yoluna gittikleri gözlenmiştir. Bu duruma öğrencilerin gerekli ve gereksiz bilgileri ayırt etme yeteneklerinin gelişmemiş olmasının yol açtığı gözlenmiştir. Ulaşılan tüm bilgileri doğru kabul etme, sitenin kurucusu ve yazarları hakkında bilgi sahibi olmaya çalışmama vb. davranışlar öğrencilerin çoğunluğu tarafından gösterilmiştir. Öğrencilere “*Bulduğun bilginin doğru ve güvenilir olup olmadığına nasıl karar veriyorsun?*” sorusu sorulmuş ve cevaplar aşağıda sunulmuştur.

Ahmet (Düşük başarı düzeyi) – *Cevaplar doğru çünkü bulduğum sitede yazıyor. Doğru olmasa burada yazmaz.*

Emine (Yüksek başarı düzeyi) – *Ben birkaç kaynaktan yararlandığım için yanlışsa hemen fark edebiliyorum. Henüz*

yanlışlık bulamadım. Diğer sayfalarda da aynı bilgi vardı bu yüzden bence cevaplarımın hepsi doğru.

Murat (Orta başarı düzeyi) – Bilgi yanlış olamaz çünkü insanlar onun yanlış olduğunu fark eder ve sitenin sahibine söylerler.

Fatma ve Emine dışındaki öğrencilerin internette yer alan bilgilerin doğru ve güvenilir olduğu ve başka kaynaklardan bilgiyi kontrol etmenin gereksiz olduğu ile ilgili güçlü algılamalarının bulunduğu gözlenmiştir. Sadece Emine'nin uzantısı com., org., ve edu. ile biten sitelerin ne amaçla kurulmuş olabileceği ile ilgili bilgisinin olduğu ve diğer öğrencilerin bu konuda bilgi sahibi olmadığı görülmüştür.

Fatma ve Emine'nin arama sonucunda çıkan siteleri hızlıca gözden geçirdiği ve ulaşılan kaynaklar ihtiyaçlarına uygun değilse yeni anahtar kelimeler belirleyerek arama yaptıkları gözlenmiştir. Diğer öğrencilerin ise ek anahtar kelimeler bulma, anahtar kelimeleri genişletme ve daraltma gibi stratejileri kullanmadıkları ve ilk aramalarında ortaya çıkan sonuçları inceleyerek sorulara cevap bulmaya çalıştıkları gözlenmiştir.

Soruları cevaplama. Öğrenciler soruları cevaplarken genelde soruyu cevaplayan en iyi siteyi bulmaya çalışmıştır. Emine ve Fatma dışındaki tüm öğrencilerin, bulunan yazılı ve görsel-işitsel kaynaklardan elde ettikleri bilgileri not etme ve bu bilgileri ilişkilendirme, birleştirme, düzenleme ve kendi cevaplarını ifade etme gibi davranışları gösterme yerine sorunun cevabı olduğunu düşündükleri en iyi cümleleri kelime işlemci programına kopyalama şeklinde bir cevaplama süreci yaşadıkları gözlenmiştir. Bu kopyalama işleminde öğrenciler gerekli ve gereksiz bilgileri ayırt etme davranışını yüzeysel bir şekilde yapmışlar ve

sorununun cevabına ek olarak gereksiz bilgileri de sunma eğilimi göstermişlerdir.

Emine dışındaki öğrenciler kâğıt ve kalemi not alma amaçlı kullanmamıştır. Buna karşın kelime işlemci programı sıklıkla tüm öğrenciler tarafından kullanılmıştır. Kız öğrencilerin cevaplarını organize ederken koyu-italik yapma gibi özellikleri sıklıkla kullandıkları ve okuyucularının dikkatini belirli cümle veya kelimelere çekmeye çalıştıkları görülmüştür. Erkek öğrencilerin cevapları analiz edildiğinde sadece Murat'ın bir kelimeyi koyu yaptığı, diğer erkek öğrencilerin ise bu özellikleri hiç kullanmadıkları ortaya çıkmıştır.

Öğrencilere buldukları cevapların soruları ne derece doğru cevapladığı sorulmuş ve hepsinin de cevaplarının doğru olduğunu düşündükleri görülmüştür. Buna ek olarak, yararlandıkları sayfaları yazan kişilerin kim olduğu ve yazarın gerekli ve yeterli eğitime sahip olup olmadığını merak edip etmedikleri ile ilgili sorulan sorulara aşağıdaki cevaplar verilmiştir:

Ayşe (Düşük başarı düzeyi) – Ben yazarların kim olduğunu bilmiyorum...Bu konuları çok iyi bilen bir öğretmen yazmıştır bu yazıları bence.

Murat (Orta başarı düzeyi) – Yazarlara bakmadım. Zaten yazmıyordu sanırım...Yazarların kimler olabileceğini tahmin etmem veya bilmem çok zor.

Can (Yüksek başarı düzeyi) – Aslında ben merak ettim ama zaman kaybı olmasın diye bakmaya gerek duymadım... Öğretmenler veya dershaneciler yazmış olabilir.

Cevaplar analiz edildiğinde öğrencilerin çoğunluğunun internette yer alan bilgilerin, alanında yeterli eğitime sahip olan öğretmenler

tarafından yazıldığı gibi bir algılamaya sahip oldukları gözlenmiştir. Ayrıca, yazarın kim olduğu, sitenin amacı, sahibi vb. konuları belirlemeyi öğrencilerin çoğunluğunun bilmediği ortaya çıkmıştır.

Cevapları paylaşma. Öğrencilerden cevaplarının son halini kendilerine veya bir arkadaşlarına internet üzerinden göndermeleri istenmiştir. Öğrencilerin tamamının e-posta kullanıcısı olduğu gözlenmiştir. Dosyaları paylaşmada sadece iki öğrencinin e-postalarına eklenti yapmadıkları fakat diğer tüm öğrencilerin dosyalarını başarılı bir şekilde e-posta yoluyla iletebildikleri görülmüştür. Ahmet ve Can e-postalarına eklenti yapmak yerine dosyalarındaki cevapları kopyalayarak mesaj bölümüne yapıştırmış ve eklenti yapamamıştır. Bu öğrencilere neden eklenti yapmayı tercih etmedikleri sorulmuş ve öğrencilerin eklentinin ne olduğunu, amacını ve nasıl yapıldığını bilmediği görülmüştür. Buna ek olarak, e-posta dışındaki anında mesajlaşma araçlarının öğrencilerin hiçbiri tarafından kullanılmadığı gözlenmiştir.

3- Öğrencilerin Soruları Cevaplamadaki Başarı Düzeyleri

Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde Ahmet ve Murat'ın dokuz sorudan üçüne, Ayşe ve Can'ın dördüne, Fatma'nın sekizine, Emine'nin ise soruların tamamına doğru cevaplar verdiği ortaya çıkmıştır. Ahmet, Murat, Ayşe ve Can'ın genelde tek kaynaktan yararlanma eğiliminde olduğu, cevaplarında cümle düşüklükleri ve tutarsızlıklar bulunduğu ve cümleleri üzerinde gerekli ekleme, çıkarma vb. düzeltmelerin yapılmadığı gözlenmiştir. Fatma ve Emine'nin cevapları analiz edildiğinde ise farklı kaynaklardan buldukları cevapları mantıklı ve

tutarlı bir bütün haline getirdikleri, cevaplarını defalarca okuyarak eklemeler ve düzeltmeler yaptıkları görülmüştür.

Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde “*Bitkiler de terler mi? Eğer terlerse neden? Lütfen açıklayınız*” sorusunun cevaplanma oranının düşük olduğu görülmüştür, çünkü Emine ve Fatma dışındaki tüm öğrenciler arama motorunda “*Bitkiler de terler mi?*” şeklinde bir soru cümlesi ile arama yapmaya çalışmış ve çok fazla arama sonucu çıkmasına rağmen sorunun cevabını doğrudan veren bir site bulamamışlardır. Fatma ve Emine ise öncelikle “*bitkiler, terleme*” gibi genel ifadelerle arama yapmış ve sorunun cevabını birkaç farklı siteden bulmuştur.

Öğrencilerin arama sonuçları “*Mantar ve çiçekli bir bitki arasındaki fark nedir?*” sorusunun cevabını doğrudan veren bir internet sayfasının olmadığını göstermiştir. Fatma ve Emine dışındaki öğrencilerin tamamı bu soru cümlesini aynen arama motoruna yazarak cevaplar bulmaya çalışmış, arama sonuçlarını birer birer kontrol etmiş ve sorunun doğrudan cevabını içeren bir sayfa olmadığı sonucuna varıp bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Fatma’nın “*mantarlar, çiçekler, farklar*” şeklinde anahtar kelimeler denediği, Emine’nin ise “*çiçekler, mantarlar*” gibi anahtar kelimelerle arama yaptığı görülmüştür. Bu soruda sadece Emine üçüncü kez arama yapmış ve taramasında “*mantarlar*” gibi çok genel bir ifadeyi kullanmıştır. Emine yaptığı bu son taramasında farklı siteleri okuyarak, okudukları arasında bağlantılar kurarak ve çıkarım yaparak soruyu doğru cevaplamıştır. Fatma’nın da soruyu cevaplamaya çalıştığı ancak cevabının doğru olmadığı görülmüştür.

“*Canlılar yaşam alanlarını nasıl seçerler? Açıklayınız*” sorusunun cevabı da internet üzerinde çok kolay bulunamamaktadır. Bu sorunun cevabını bulabilmek için öğrencilerin canlılarla ilgili metinler üzerinde okumalar yapmaları ve farklı metinlerden yararlanmaları gerekmektedir. Ahmet ve Murat dışındaki öğrencilerin tamamı canlıların yaşam alanlarını besin bulabilecekleri, sıcaktan, soğuktan ve düşmanlarından korunabilecekleri alanlar arasından seçtikleri şekilde doğru cevaplar vermişlerdir. Öğrencilerin bu soruyu ön bilgilerini de kullanarak cevapladıkları gözlenmiştir.

Öğrencilere, sorulara cevap bulma etkinliğinin zorluk derecesi sorulmuş ve aşağıdaki cevapları verdikleri ortaya çıkmıştır:

Ayşe (Düşük başarı düzeyi) – *Sorular aslında çok zor değil ama cevaplarını internette bulmak çok zor.*

Murat (Orta başarı düzeyi) – *Bazı sorular zordu. Cevabını bulamadım. Belki vardı ama ben bulamadım internette...*

Can (Yüksek başarı düzeyi) – *Çok zor değildi bence ama bilgiye hangi sitelerden ulaşılabilir bunların çok iyi bilinmesi lazım. Ben daha öncede internette arama yaptım fakat onlar daha basitti. Bu etkinlik bugüne kadar yaptığım en zor aramaydı.*

Emine (Yüksek başarı düzeyi) – *Bazı sorular basit bazıları da zordu. Cevabı birkaç siteden bulunması gereken sorular zordu. Soruyu parçalara bölerek bulmak gerekiyordu.... Parçaları birleştirmek gibi.*

Öğrenciler aradıkları soruların tamamına bir internet sayfasında ulaşamadıklarında ve metinler arası okuma yaparak cevaba ulaşmaları gerektiğinde soruları zor olarak algılamışlardır. Ayrıca, internette arama yapma becerilerine sahip olmanın, soruları cevaplama etkili olduğunu belirten görüşler de sıklıkla öğrenciler tarafından dile getirilmiştir.

TARTIŞMA VE YORUMLAR

Bu çalışmaya katılan öğrencilerden araştırma kapsamında yaptıkları aramalarda buldukları e-metinleri okurken ve soruları cevaplarırken bilgiyi arama, bilgiye ulaşma, bilgiyi analiz-sentez etme ve sonuçları paylaşabilme becerilerini başarılı bir şekilde uygulayabilmeleri beklenmiştir. Sonuçlar öğrencilerin yeni okur-yazarlık davranışlarını uygulama düzeylerinin okul başarılarını yansıtacak şekilde doğrusal olmadığı sonucunu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç Leu ve ark. (2007) tarafından ileri sürülen, basılı materyaller üzerinde düşük okuma seviyesine sahip olan öğrencilerin e-metinler üzerinde de düşük başarı seviyesine sahip olmayabileceği görüşü ile tutarlıdır. Araştırmada ortaya çıkan önemli sonuçlar aşağıdaki yedi başlık altında özetlenebilir:

1) Sonuçlar altı öğrencinin dördünün aşağıda yer alan yeni okur-yazarlık ile ilgili davranışlarda gerekli beceri düzeyine sahip olmadığını göstermiştir.

a) Öğrenciler gözden geçirme ve tarama stratejisini kullanmamışlar, cevapları bulamayacakları siteleri tamamen okumak ve anlamak çabası içerisine girmişler ve sorularla ilgisiz olan sayfalarda çok fazla zaman kaybetmişlerdir.

b) Öğrenciler ulaşılan sayfaları analiz ederek, kullanabilecekleri yerleri belirleme ve onları mantıklı ve anlamlı bir şekilde birleştirme davranışını gösterememişlerdir. Dört öğrenci tek kaynaktan kopyaladıkları bilgileri kelime işlemci programına yapıştırarak soruları cevaplamaya çalışmıştır.

- c) Öğrencilerin sitelerdeki linkleri dikkate almadıkları, araştırdıkları soru ile ilgili görsel-işitsel kaynakları kullanmadıkları ve bu kaynakların soruları cevaplamadaki yararına inanmadıkları gözlenmiştir.
- ç) Öğrencilerin reklam sitelerine yönelerek gerekli ve gereksiz bilgiyi ayırt etme davranışını gösteremedikleri gözlenmiştir.
- d) Öğrencilerin internette yer alan bütün bilgilerin doğru olduğu ile ilgili kuvvetli algılarının olduğu ortaya çıkmıştır.
- 2) Sorulara cevaplar ararken altı öğrenciden beşinin not almak amacıyla kâğıt ve kalem kullanmadığı görülmüştür.
- 3) Tüm kız öğrencilerin kelime ve cümleleri koyu ve italik yaparak okuyucunun dikkatini çekme stratejisini kullanmasına rağmen erkek öğrencilerin genelde bu stratejiyi kullanmadığı gözlenmiştir.
- 4) Düşük ve yüksek başarı düzeyine sahip iki öğrencinin mesajlarına eklenti yapmayı bilmediği ortaya çıkmıştır.
- 5) Sadece bir öğrencinin soruların tamamını doğru cevaplayabildiği, dört öğrencinin cevaplarının yetersiz olduğu ve cümlelerinde anlamsal bozukluklar ve tutarsızlıkların bulunduğu görülmüştür.
- 6) Dört öğrencinin soru cümlelerini arama motorlarına yapıştırarak bilgiye ulaşmaya çalıştığı ve anahtar kelimeleri genişletme ve daraltma stratejisini bilmediği ortaya çıkmıştır.
- 7) Altı öğrenciden beşinin içerik olarak yüklü olan sayfaların çıktısını alma davranışını göstermediği gözlenmiştir.

Bu çalışma için öğrenciler seçilirken internet ve kullanımı ile ilgili temel becerilere sahip olmaları ön şartı aranmıştır. Öğrencilerin hepsinin

interneti sıklıkla ödevlerini araştırma, oyun oynama ve iletişim amaçlı kullandıklarını ifade etmelerine rağmen, çalışmanın sonunda altı öğrenciden dördünün yeni okur-yazarlık stratejilerini kullanma ile ilgili sorunlarının olduğu gözlenmiştir. Coiro'nun (2009) çalışmasında öğrencilerin internette arama yapma, arama sonuçlarından ilkine tıklama ve yazarların kimler olduğunu sorgulama vb. stratejileri kullanmada sorunlarının olduğu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuş ve öğrencilerin arama yapma, arama sonuçlarını analiz etme ve anlam çıkarma becerilerinde sorunlarının olduğu görülmüştür.

Pressley ve Block'un (2002:385-386) da ifade ettiği gibi öğretmenler tahmin etme, ön bilgilerle bağlantı kurma, özetleme vb. stratejileri genelde kullanmamakta ve ilköğretim okullarında anlama stratejilerinin öğretimi çok az yapılmaktadır. Bu araştırmada ortaya çıkan öğrencilerin ulaştıkları sayfaları gözden geçirme ve tarama stratejilerini kullanmamaları, öğrencilere bu anlama stratejilerinin öğretilmemiş olması ile açıklanabilir. Bu durum Pressley ve Block'un yukarıdaki ifadeleri ile tutarlıdır.

Günümüzde öğrenciler teknolojiyi kullanarak büyümekte, bilgiye ulaşmada öncelikle interneti kullanmakta (Lacina, 2008:372) ve ekrandan okuma bir zorunluluk haline gelmektedir (Güneş, 2009:317). Öğrencilere yeni okur-yazarlık teorisyenlerinin (Leu ve ark., 2007) belirttiği sorunları belirleyebilme, belirlediği sorunları araştırabilme, ulaştığı bilgileri analiz edebilme ve sonuçları internette paylaşabilme yeteneklerinin kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Bu yeterlikleri kazandırabilmek için öğretmenlerin öğrencilere model olmaları, öğrencilerle birlikte örnek

uygulamalar yapmaları ve her aşamada dikkat edilmesi gereken hususlar ile ilgili bilgi vermeleri gerekmektedir. Sınıf ortamında bilgisayar ve internet imkânları bulunmasa bile öğrencilere okul dışında yapacakları internet araştırmalarında hangi anahtar kelimeleri seçebilecekleri ve hangi sitelerin kaynak olarak kullanılabileceği ile ilgili rehberlik yapılmalıdır. Öğrencilerin araşmalarını yaparak sınıfa gelmelerinden sonra onların hangi anahtar kelimeleri kullanarak nelere ulaştıkları sorulmalı ve sınıf ortamında öğrencilerin kendi araştırma deneyimlerini paylaşmalarına ve birbirlerinden de öğrenmelerine imkân verilmelidir.

Öğrencilere sürekli değişen ve yeni teknolojilerle birlikte ortaya çıkan yeni okur-yazarlık becerilerini kendi başlarına öğrenebilecekleri stratejiler öğretilmelidir (Leu, 2002). Bu çalışmada ortaya çıkan, öğrencilerin yeni okur-yazarlık davranışlarını uygulama sıklıklarının okul başarılarını yansıtacak bir şekilde doğrusal olmadığı sonucunun ilerde yapılacak olan araştırmalara konu olması ve akademik başarı ile yeni okur-yazarlık stratejilerini uygulama becerileri arasındaki ilişkinin araştırılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Bromley, K. (2006). Technology and writing. In M. C. McKenna, L. D. Labbo, R. D. Kieffer, & D. Reinking (Eds.), *International handbook of literacy and technology* (Volume II) (pp.349-353). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Burke, A. (2009). Checkmarks on the screen: Questions of assessment and new literacies in the digital age. In A. Burke & R. F. Hammett, (Eds.). *Assessing new literacies: Perspectives from the classroom* (pp. 35-54). NY: Peter Lang.

- Chatel, R. G. (2003). Developing literacy in the technological age: Expanding the boundaries of reader-text interactions. *The NERA Journal*, 39(2), 67-73.
- Coiro, J. (2005). Making sense of online text. *Educational Leadership*, 63(2), 30-35.
- Coiro, J. (2009). Rethinking online reading assessment. *Educational Leadership*, 66(6), 59-63.
- Coiro, J., & Dobler, E. (2007). Exploring the online reading comprehension strategies used by sixth-grade skilled readers to search for and locate information on the Internet. *Reading Research Quarterly*, 42, 214-257.
- Duke, N. K., Schmar-Dobler, E., & Zhang, S. (2006). Comprehension and technology. In M. C. McKenna, L. D. Labbo, R. D. Kieffer, & D. Reinking (Eds.), *International handbook of literacy and technology* (Volume II) (pp. 317-326). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Eagleton, M. B., & Dobler, E. (2007). *Reading the Web: Strategies for Internet inquiry*. NY: The Guilford Press.
- Ersoy, A., & Yaşar, Ş. (2003). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin internet kullanma durumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(4), 401-425.
- Gambrell, L. B. (2006). Technology and the engaged literacy learner. In M. C. McKenna, L. D. Labbo, R. D. Kieffer, & D. Reinking (Eds.), *International handbook of literacy and technology* (Volume II) (pp. 289-294). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Güneş, F. (2009). *Hızlı okuma ve anlamı yapılandırma*. Ankara: Nobel.
- Karchmer, R. A. (2000). Understanding teachers' perspectives of Internet use in the classroom: Implications for teacher education and staff development. *Reading & Writing Quarterly*, 16, 81-85.
- Kerr, M. A., & Symons, S. E. (2006). Computerized presentation of text: Effects on children's reading of informational material. *Reading & Writing*, 19, 1-19.

- Lacina, J. (2008). Technologically based teacher resources for designing comprehension lessons. In C. C. Block & S. R. Parris (Eds.), *Comprehension instruction: Research-based best practices* (2nd ed.) (pp. 362-377). NY: The Guilford Press.
- Leu, D. J. (2002). Internet workshop: Making time for literacy. *The Reading Teacher*, 55, 466-472.
- Leu, D. J., Coiro, J., Castek, J., Hartman, D. K., Henry, L. A., & Reinking, D. (2008). Research on instruction and assessment in the new literacies of online reading comprehension. In C. C. Block & S. R. Parris (Eds.), *Comprehension instruction: Research-based best practices* (2nd ed.) (pp. 321-346). NY: The Guilford Press.
- Leu, D. J., Kinzer, C. K., Coiro, J. L., & Cammack, D. W. (2004). Toward a theory of new literacies emerging from the Internet and other information and communication technologies. In R. B. Ruddell & N. J. Unrau (Eds.), *Theoretical models and processes of reading* (5th ed.) (pp. 1570-1613). Newark, DE: International Reading Association.
- Leu, D. J., Zawilinski, L., Castek, J., Banerjee, M., Housand, B. C., Liu, Y., et al. (2007). What is new about the new literacies of online reading comprehension? In L. S. Rush, A. J. Eakle, & A. Berger, (Eds.). *Secondary school literacy: What research reveals for classroom practice* (pp. 37-68). Urbana, IL: National Council of Teachers of English.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Mokhtari, K., Kymes, A., & Edwards, P. (2008/2009). Assessing the new literacies of online reading comprehension: An informative interview with W. Ian O'Byrne, Lisa Zawilinski, J. Greg McVerry, and Donald J. Leu at the University of Connecticut. *The Reading Teacher*, 62(4), 354-357.

- Pressley, M., & Block, C. C. (2002). Summing up: What comprehension instruction could be. In C. C. Block & M. Pressley, (Eds.). *Comprehension instruction: Research-based best practices* (pp. 383-392). NY: The Guilford Press.
- Smolin, L. I., & Lawless, K. A. (2003). Becoming literate in the technological age: New responsibilities and tools for teachers. *The Reading Teacher*, 56, 570-577.
- Taffe, S. W., & Gwinn, C. B. (2007). *Integrating literacy and technology: Effective practice for grades K-6*. NY: The Guilford Press.